

Latviešu valodas kultūrvēsturiskais mantojums

Publicēts: 19.11.2020.

Latviešu literārās valodas attīstības avots vienmēr ir bijuši reģionālie/teritoriālie latviešu valodas varianti. Runājot par latviešu valodas vēsturiskajiem paveidiem, parasti tiek minēta latgaliešu rakstu valoda kā būtiska latgaliešu identitātes apziņas daļa un neatņemama Latvijas kultūras vērtība.

Valsts valodas likuma 3. pantā norādīts, ka valsts nodrošina latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību un attīstību.

Retāk nosaukta, tomēr daudziem zināma ir suitu kultūrtelpa, kas ir UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā kopš 2009. gada. Suitu kā noteiktas teritorijas iedzīvotāju kultūrvēsturisko identitāti iezīmē lībiskā dialekta Kurzemes nedziļās lībiskās izloksnes (Alsunga, Jūrkalne) un vidus dialekta kursiskā (Gudenieki) izloksne.

Arvien biežāk tiek runāts par Sēlijas kultūrvēsturisko un etnogrāfisko novadu, jo noteiktu mūsu tautas identitātes daļu veido vēsturiskās baltu cilts – sēļu – mantojums, mūsdienās – augšzemnieku dialekta sēliskās izloksnes.

Piemares un Duvzares (senās Kursas zemes) teritorijās un tur runātajās izloksnēs atrodamās kuršu cilts valodas relikti.

Ziemeļaustrumvidzemē satiksim malēniešus, kas runā augšzemnieku dialekta dziļajās latgaliskajās izloksnēs.

Dundžiņi un ventiņi zināmi kā tāmnieki jeb lībiskā dialekta runātāji. Un kur tad vēl stereotipiskais čiuļu (lielākoties Vidzemnieku) un čangaļu (Latgalē dzīvojošo) dalījums, kuru pamatā arī ir izrunas atšķirības.

<https://www.izm.gov.lv/lv/latviesu-valodas-kulturvesturiskais-mantojums>